

Koiran kiima, astutus, keinosiemennys ja synnytys

Jalostusneuvojen peruskurssilla 5.-6.11.1994 Hyvinkäällä Merja Dahlbom luennoi koiran kiimasta, astutuksesta, keinosiemennyksestä ja synnytyksestä. Merja Dahlbom on lisääntymistieteen erikoiseläinlääkäri, joka työskentelee Mäntsälän Eläinlääkäriasemalla.

Koira on eläinlajina hyvin tiinehtyvä; 90% tiineystulokset ovat normaaleja, kun narttu ja uros ovat terveitä ja nartun kiiman ajankohta on oikea. Pitkät maantieteelliset etäisyydet ja erityisesti keinosiemennyksen yleistymisen edellyttävät kiimatapahtumien tuntemusta, jotta astutus osattaisiin ajoittaa oikein ja päästäisiin mahdollisimman lähelle luontaista tiinehtyvyydestä. Lisääntymishäiriöistä kärsivät koirat ovat laajeneva ongelma, johon sekä jalostajien että eläinlääkäreiden tulee kiinnittää vakavaa huomiota.

Koiran kiima

Narttukoira saavuttaa sukukypsyyden noin puolenikävuoden jälkeen. Kiimakierron alkaminen on kuitenkin paitsi yksilöllistä myös rotuun - tai pikemminkin rodun kokoon liittyvä asia. Puberteettia pidetään viivästyneenä, jos koira ei rodulle ominaisen painon saavuttamisen jälkeen puolen vuoden sisällä ole tullut ensimmäiseen kiimaan. Käytännössä tämä tarkoittaa noin kahta

ikävuotta suurillakin roduilla.

Koiralla on yksi kiimakausi, jonka jälkeen seuraa pitkä lepovaihe. Kiima toistuu keskimäärin joka 7. kuukausi, vaihtelu voi olla 4-10 kk. Koiran kiima ei ole normaali, jos kiimaväli on alle 4 kk. Kiima kestää keskimäärin kolme viikkoa ja sille on tyypillistä verinen vuoto.

Kiiman vaiheet

Ensin alkaa esikiima, joka kestää noin 9 vuorokautta. Tämän jälkeen häpy turpoaa ja verinen vuoto alkaa. Tällöin myös urosten mielenkiinto narttua kohtaan herää. Seuraavana vaiheena on varsinainen kiima, jonka kesto on noin 9 vuorokautta. Tämän jälkeen turvotus vähenee, vuoto muuttuu vaaleammaksi ja narttu 'seisoo' urokselle. Kiiman jälkivaihe kestää noin 7-8 viikkoa. Tällöin narttu ei hyväksy astumista.

Kiiman aikana aivojen hypothalamuksen, aivolisäkkeen ja munasarjojen välinen hormonieritys kyp-